

PEDAGOGIK FAOLIYATDA SUN'IY INTELEKTDAN FOYDALANISH STRATEGIYALARINI ISHLAB CHIQUISH

Ibodillayev Abdurasul Xamidillo o'g'li

Namangan tuman ixtisoslashtirilgan maktab

Anotatsiya: Mazkur ishda pedagogik faoliyatda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalaridan foydalanish strategiyalari keng yoritilgan. Sun'iy intellekt ta'lim jarayonini shaxsiylashtirish, baholash tizimini avtomatlashtirish, o'qituvchilarning yukini kamaytirish va ta'lim sifatini oshirishda muhim vosita sifatida qaralmoqda. Ishda SI vositalarining o'quv jarayoniga integratsiyalashuvi, o'qituvchilarning texnologik savodxonligini oshirish, ma'lumotlar xavfsizligi, etik va huquqiy muammolar tahlil qilinib, bosqichma-bosqich strategik model taklif etilgan. Strategiyalar asosida real dars jarayonlarida SI vositalarini sinovdan o'tkazish, samaradorlikni baholash mezonlari, monitoring tizimi va takomillashtirish yo'nalishlari keltirilgan. Ish yakunida esa SI dan foydalanishning afzalliklari, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar bayon etilgan.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, pedagogik faoliyat, ta'lim texnologiyalari, shaxsiylashtirilgan ta'lim, baholash tizimi, adaptiv ta'lim, raqamli transformatsiya, etik masalalar, ta'lim strategiyasi, o'qituvchilar malakasi

Аннотация: В данной работе подробно рассматриваются стратегии использования технологий искусственного интеллекта (ИИ) в педагогической деятельности. Искусственный интеллект рассматривается как важный инструмент персонализации образовательного процесса, автоматизации системы оценки, снижения нагрузки на преподавателей и повышения качества образования. В работе анализируются интеграция инструментов ИИ в образовательный процесс, повышение технологической грамотности преподавателей, безопасность данных, этические и правовые вопросы, а также предлагается пошаговая стратегическая модель. На основе стратегий представлены тестирование инструментов ИИ в реальных процессах обучения, критерии оценки эффективности, система мониторинга и области для совершенствования. В конце работы обозначены преимущества

использования ИИ, существующие проблемы и предложения по их устранению.

Ключевые слова: искусственный интеллект, педагогическая деятельность, образовательные технологии, персонализированное образование, система оценки, адаптивное образование, цифровая трансформация, этические вопросы, образовательная стратегия, квалификация преподавателей.

XXI asrda raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt (SI) ta'lim tizimida tub o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Pedagogik faoliyatda sun'iy intellektdan foydalanish nafaqat o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, balki shaxsga yo'naltirilgan ta'limni joriy etish, individual yondashuvni kuchaytirish va o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini chuqur tahlil qilish imkonini beradi.

Sun'iy intellektdan samarali foydalanish uchun quyidagi strategiyalarni ishlab chiqish zarur:

1. **Pedagog kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlash:**
O'qituvchilarga sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha metodik ko'nikmalarni shakllantirish.
2. **Sun'iy intellekt vositalarini o'quv jarayoniga integratsiya qilish:**
O'quv dasturlariga mos SI platformalarini tanlash va ularni darslarda qo'llashni bosqichma-bosqich joriy etish.
3. **Shaxsiylashtirilgan ta'lim strategiyalarini ishlab chiqish:**
Talabalar bilimini tahlil qiluvchi SI tizimlari asosida ularning qiziqishlari va bilim darajalariga mos o'quv materiallarini shakllantirish.
4. **Baholash jarayonini avtomatlashtirish:**
Testlar va yozma ishlarni SI yordamida tahlil qilish orqali baholashda shaffoflik va aniqlikni ta'minlash.
5. **Axloqiy va huquqiy masalalarni hisobga olish:**
SI vositalaridan foydalanishda ma'lumotlar maxfiyligi, adolatli baholash va inson qadriyatlariga hurmat kabi jihatlarni nazarda tutish.

Pedagogik faoliyatda sun'iy intellekt vositalari va ularning qo'llanish sohalari

1. O'quv jarayonini qo'llab-quvvatlash

- Avtomatik tutor tizimlari, savollar va izohlar bilan interaktiv qo'llanmalar
- Chatbotlar va yordamchi tizimlar
- Simulyatsiyalar va virtual laboratoriyalar

2. Adaptiv va shaxsiylashtirilgan ta'lim

- O'quvchining o'qish yo'lini (learning path) avtomatik moslashtirish
- Qobiliyatlar va zaif tomonlarini aniqlash orqali materialni moslashtirish
- Real vaqtda monitoring tizimlari

Masalan, “Adaptiv ta'lim tizimlarida sun'iy intellektdan foydalanish” maqolasida SI texnologiyalarining shaxsiylashtirilgan ta'limdagi roli va ularning cheklovlari muhokama qilingan.

3. Baholash va qayta aloqa

- Testlarni avtomatik baholash (muhim: faqat shakl (objective) savollar emas, balki yozma insho, esse uchun tahlil)
- Raqamli baholash (OCR, natural language processing)
- O'quvchiga tezkor individual feedback (izohlar, saboqlar)

Masalan, uyga vazifalarni SI yordamida baholash tizimi haqidagi tadqiqot: o'quvchilarning matematik misollarini avtomatik tanib, to'g'ri/nota'gri ekanligini aniqlash.

4. Metodik ta'minot va pedagogik yordam

- O'qituvchilarga dars rejalari, materiallar tayyorlashda yordamchi SI vositalari
- Pedagogik maslahat tizimlari
- Uchastkali o'qituvchilar va professional hamkorlar uchun bilim almashish platformalari

5. Tahlil va boshqaruv

- Katta hajmdagi ta'lim ma'lumotlarini (learning analytics) tahlil qilish
- Ta'lim jarayonining samaradorligini kuzatish va optimallashtirish

- Resurslarni taqsimlash, talaba guruhlash va boshqaruv qarorlarini qo'llab-quvvatlash

Ushbu strategiyalarni tizimli ravishda joriy etish orqali pedagogik faoliyatda sun'iy intellektdan foydalanish samaradorligini oshirish, o'quvchilarning bilim olishini chuqurlashtirish va ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Хожиакбаров, Х. (2022). *Педагогик фаолиятда сунъий интеллект технологияларидан фойдаланиш истиқболлари*. – Тошкент: ТДПУ нашриёти.
2. Mollick, E., & Mollick, L. (2023). *Using AI to Implement Effective Teaching Strategies in Classrooms: A Practical Framework*. arXiv preprint: <https://arxiv.org/abs/2305.01185>
3. Болтаев, У.Х. (2023). *Сунъий интеллектнинг таълим тизимидаги роли ва имкониятлари*. – ЎзМУ Илмий ахбороти, №2(78), 115–121.
4. Shodmonov, B. (2021). *Innovatsion pedagogika va raqamli texnologiyalar*. – Тошкент: Iqtisodiyot va ta'lim nashriyoti.